

**Eski Uygurcanın Nadir sözlerinden İki:
çulvu ‘küfür; yalan’ ve *mün* ‘suç, kabahat; günah’**

Mehmet ÖLMEZ*
(İstanbul)

Özet

Her yeni fragman Eski Uygurca söz varlığı hakkındaki bilgilerimize gerek yeni sözcüklerin eklenmesiyle gerekse düzeltmelerle katkıda bulunmaktadır. Bazı sözler çokluk Budist metinlerde görülürken bazıları da Manihaist metinlerde görülmektedir. İşte, Eski Uygurca yakın anlamlı iki sözcükten *çulvu* ‘küfür; yalan’ hem Manihaist hem de Budist metinlerinde görülürken *mün* ‘suç, kabahat; günah’ çokluk Budist metinlerde görülür. Burada yer vereceğimiz yeni bir fragmanda ise *çulvu* farklı bir imla ile karşımıza çıkmaktadır. **Anahtar sözcükler:** Eski Uygurca, Kazakça, Kırgızca, Türkmençe sözvarlığı.

Abstract: On Two Old Uyghur Rare Words: *çulvu* ‘blasphemy; lie’ and *mün* ‘crime, fault; sin’

Each new fragment contributes to our knowledge of the Old Uyghur lexicon, both by means of new words and corrections. Some words are attested mostly in Buddhist texts, while others are attested in Manichaean texts. Of the two Old Uyghur synonyms, *çulvu* ‘blasphemy; lie’ is attested in both Manichaean and Buddhist texts, while *mün* ‘crime, fault; sin’ occurs mostly in Buddhist texts. *çulvu*

* Prof. Dr. İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü, olmez.mehmet@gmail.com; ORCID: 0000-0001-6422-954X.

Received: 27.12.2024; **Accepted:** 31.12.2024; **Published:** 31.12.2024

<https://doi.org/10.46614/ijous.1608751>

appears with a different spelling in a new fragment, which we discuss here.

Key words: Old Uyghur, Kazakh, Kyrgyz, Turkmen, vocabulary.

Giriş

Eski Türkçenin sözcüğü denince runik harfli Eski Türkçe yazıtlar ile Eski Uygurca metinler ve Karahanlı dönemine ait eserlerin sözcüğü anlaşılır. Ancak bu sözcüğünün içerisinde Uygurcanın ayrı bir yeri, ağırlığı vardır:

1) Türkçe kökenli 10 000'in üzerinde sözcüğü ile hem Türk yazıtlarından hem de Karahanlı dönemi eserlerinden daha zengindir. Ek olarak her söz farklı metinlerde defalarca görülmektedir. Tabii bu sözler tek tip bir metinde değil, Manihaist, Budist ve gündelik hayata ait metinlerde kullanımdadır. Yine bazı sözler bazen yalnızca Manihaist metinlerde, bazen sadece Budist metinlerde, bazen de yalnızca gündelik hayata ait metinlerde görülmektedir.

2) Uygurcada Türkçe kökenli sözler kadar da Sanskritçe, Çince ve başka dillerden alınma sözler vardır. Bu sözlerin büyük çoğunluğu Karahanlı ve sonrası İslamî Orta Asya Türk dilinde görülmezler.

Aşağıda bu sözlerden ikisine, esas olarak sadece Uygurcada görülen iki söze, *çulvu* ve *mün* ile bunların türevlerine değineceğim.

Clauson'a göre *çulvu* yalnızca Manihaist metinlerde görülür: Toyok'ta (Turfan yakınlarında) bulunan runik harfli kağıda yazılı belgelerden birisinde ve Huastuanift'te görülür (Clauson, 418a). Oysa Clauson'un sözlüğünün yayım tarihinden üç yıl öncesine uzanan *Drevnetyurkskiy Slovar*"da Budist bir eserden, Altun Yaruk Sudur'dan iki örnek birden verilir (DTS, 156b). İlaveten yine buradan *+suz* ile türemiş olan *çulvusuz* da yalnızca bir kez burada, Budist bir eser olan Altun Yaruk Sudur'da görülür (DTS, 156b). Aşağıda ben DTS'de verilen örneklere üç ayrı Budist eserden yeni örnekler ekliyorum (HT III, IV, HamKP, BT 3).

çulvu küfür; yalan || Lästerung # BT 3, HamKP, Huast, HT III, HT IV, AYS III, AYS IV.

ulug çulvu sav sözledimiz erser Huast;
neçe üküş yavlak çulvu sav sözledimiz erser Huast;
*bo oy kaukalik[è toyın şariputrè] maha-modgalyayan[è
toyın]lar ugrınta çulvu [sözlep] HT III 136-38*
muntag çulvu sözleyür erdi HT IV;
tayşın nomlarta til salmış çulvu sözlemiş erser AYS III;
tilin ters tetrü çulvu söylemekleri tıtagınta AYS IV;
neçük antag çulvu sav agzınızta ünér HamKP
tètingülüksüz ayıg yavız çulvu söylemiş eşitip BT 3.

Runik harfli Toyok belgesinde de *ne yavlak çulvu sakıntı* ‘what evil blashemy did (the wicked demon) think of!’ şeklinde geçer (Clauson, 418a).

çulvu, yukarıdaki örneklere ilaveten Uygurca metinlerde +sUz ile de görülür:

çulvusuz sövgüsüz, küfürsüz || ohne Lästerung # *tütrüm teriñ
yörüglüg nom tözinte ayıglamaksız çulvusuz erser* AYS III.

Clauson kelimenin Soğudca olabileceğini belirtirse de bir kaynak gösteremez (Clauson, 418a).

Yer vereceğim ikinci söz **bün* ‘suç, kabahat’ ve türevleridir. *çulvu*’ya göre hem Uygurcada hem de Karahanlı Türkçesi metinlerinde iyi bilinen bir sözdür. Hatta günümüz Türk dillerinde dahi görülür. Önce Uygurca verilere yer verelim:

mün 01 suç, kabahat, hata, yanlış; günah || Sünde, schlecht, Schuld
BT 3, 8, 9, 13, 20, 23, 25, 28, 33, 37, 38, 47, 50, Tot, HT III,
IV, V, VII, M I, AYS IV, AYS X.

mün kadag günahlar || Sünde₂, Vergehen₂ // 咎 ShoRosia, BT 37;

mün başa Sünde₂- M I;

mün kadaglıg Sünde₂- BT 37;

tıdıg ada kıltaçı mün kadaglarıg (...) HT VII;

şazınlıg suvnuñ münü ETŞ 11.122;

yeme birkinig mün başa meniñ sınımda süñükümde M I;

*tıdıg ada kıltaçı mün kadaglarıg oot içinte lénhua çeçek törümiş
teg (tèp) yarlıkayur* HT VII 1530-32

ötrü nomlug kuvragıñ yok bolu kararmaklıg çökmeklig mün yazukları HT VII 1074-1076;
mün yazuklar idişin yulum yaşım adırtlıg bilmez üdte HT VII 329-331;
ülgüsüz sansız mün kadaglarıg AYS X.

müne- , **müne-** günah işlemek, kınamak, ayıplamak, suç işlemek, kötülük yapmak; azarlamak, aşığılmak || sündigen, tadeln (zu mün), schlecht machen; tadeln, verachten # BT 3, 9, 13, 37, 38, HT V, VII, IX.

nomçı açarı siz [u]zatu yerer müneyür erdiñiz HT VII;
alk[u tınlıg]larka yergülük münegülük bolt[um tē]p BT 37.

münegülüg kusurlu, hatalı, eksikli, mükemmel || mit Fehlern # ETŞ, JW*.

ançakaya münegülüg münsüz erip ETŞ 15.30.

münegüsüz kusursuz, hatasız, eksiksiz, mükemmel || fehlerfrei, tadellos # ETŞ, JW.

koptı arıg münegüsüz yēg üküş tēp ETŞ 15.02.

münemek azarlama, kınama, uyarma || Tadeln # Bodhic, ShoRosia (= Skr. *prātigha* → FE).

neçe tenglig ěrmek münemek .../ kudıgarmaklıg köngül öritserler Bodhic;
.../ [firme]k münemekte (...) ShoRosia.

münemeklig eksikli, kusurlu, azarlanacak türden || mit Tadel, mit Kritik, Tadeln- # AbitakiTK, JW.

ěrmek münemeklig savlarıg AbitakiTK 771;
ěrmek münemeklig yavız savlar AbitakiTK 772.

müneşmek suç, kabahat || Sünde, Schuld // 咎 # ShoAbhi.

müneşmekiñizler inçip ukulu tüketür ShoAbhi.

münlüg 01 günahkâr, günahlı, suçlu, kabahatli, günah || sündig, Sünden- # BT 13, 20, 37, HT VII, VIII, IX.

münlüg kadaglıg ötüg bitigig oot üze buzug ergürmiş teg kılı yarlıka[ga]y erdi HT IX.

münsüz günahsız, suçsuz || sündlos, ohne Sünde # BT 2, 9, 13, 25, 38, ETŞ, M I, AYS X.

çamsız arıg kirsiz münsüz çahşaput küdelim ETŞ

ançakaya münegülüg münsüz erip ETŞ

mejigü tükelig münsüz özüñüzün körelim M I.

kirsiz münsüz BT 38, AYS X

münsüz kadagsız BT 50

münükmek günah işleme, günaha girme || Begehen (eines Vergehens) # TT I, ETŞ, JW.

birök bo ulug münükmek atlıg ırk kelser ETŞ.

Bütün bu Uygurca örneklerin kökü olan *mün* ve bazı türevleri Karahanlı, Harezmi ve Kıpçak Türkçesi metinlerinde ve günümüz dillerinin bazısında görülür:

mün hastalık, kusur (*dā*, *‘ayb*) (DLT § 5270); **mün** kusur (KB); **bün** kusur, hata (IM, Kitİd) [KB İndeks’te *mün* maddesi altında hem ‘sermaye’ hem de ‘kusur, hata’ sözleri yer alır (s. 322); S. Tezcan birbirinden farklı bu iki sözü ayırt eder ve ‘sermaye’ anlamlı sözün Çince olduğunu kaydeder (Tezcanİndeks, s. 53).

müne- (yamukluğu düzeltmek için) uçları kesmek (DLT); **müne-** kusurunu bilmek, ayıbını bilmek (KB); **büne-** kusurlu olmak, kabahatli olmak Kitİd; **müne-** IM; **bünle-** Kitİd.

münsüz kusursuz, hastaliksız (DLT)

Bugün Kazakça, Kırgızca ve Türkmencede kullanılmaya devam eder:

mün, **müün** kusur, sakatlık, eksiklik: ***eç bir münün tappadı*** hiçbir kusurunu bulmadı (Kırgızca, Yudahin 1948, s. 579b).

münsüz, **müünsüz** kusursuz, eksiksiz (Kırgızca, Yudahin 1948, s. 579b; Yuhahin, 1965, 544a).

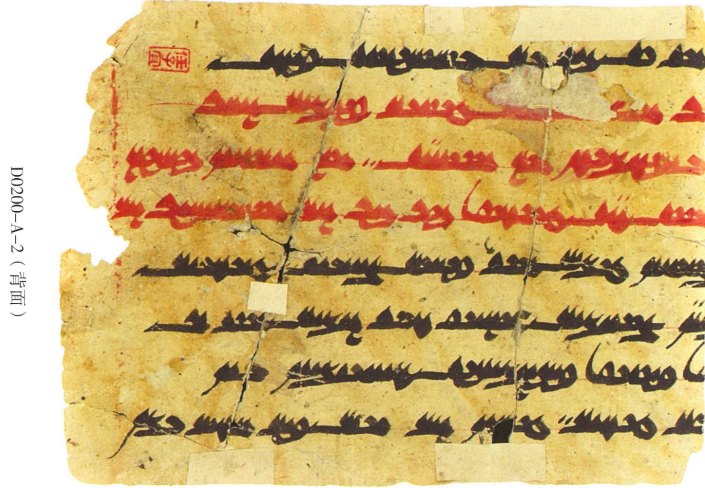
- min** hata, kusur, yanlışlık, kabahat' (Kazakça, Emin Oba, s. 211)
mind eksik, noksan; suçlu, kabahatli (Kazakça, K. Koç, s. 657a)
mine- birisinin hatasını / eksiğini bulmak, eleştirmek (Kazakça, K. Koç, s. 657a)
minel- eleştirilmek; geliştirilmek, düzeltilmek (Kazakça, K. Koç, s. 657a)
minevşi , minşi devamlı olumsuz eleştiri yapan, kusur arayan, her şeye kusur bulan kimse (Kazakça, K. Koç, s. 657b)
minsiz pürüzsüz, kusursuz; samimi, içten (Kazakça, K. Koç, s. 657b)
minsizdik pürüzsüzlük, kusursuzluk (Kazakça, K. Koç, s. 657b)
minşil kusur bulan, her şeye bir kusur bulan (Kazakça, K. Koç, s. 657b)

Türkmencede bugün türevleri 10'u bulmaktadır:

- müyn** çekingenlik.
müynli suçlu, çekingen, yüreksiz
müynürge- çekinmek, sıkılmak, utanmak, mahçup olmak; kendini suçlu hissetmek
müynürget- mahçup etmek, bozmak; şaşırmaq, mahçup olmak

Türkmençe örnekler *TürkmTSöz* ile *Türkmen Dilinin Düşündürişli Sözlüğü*'nden alınmıştır.

Uygurca yeni bulunan metinlerde, fragmanlarda da *çulvu* ve *mün* için yeni veriler karşımıza çıkmaya devam eder. Bunlardan birisi de Zhang ve Aydar'ın yayımladıkları metinde olmalı (S. 347):

5. .../ .../ muntag têmek üze birök m(a)hayan tayşın
6. [nomta ayıgla]mak münemek çulayu sözlemek üze
7. [yavlak yolka çomı]p batıp beklemekin sakınmakıg
8. .../wr tésér , tınl(ı)glarıñ bar erser yme

Yazarların çevirisi: “(Xuanzan’da şöyle geçer): bunun gibi sözlerle, Mahayana kutsal kitaplarına iftira edildiği ve aşağılandığını (şaka yapıldığını) derin düşünmek gerekecektir, bu (davranışları) sebeple (üç) kötü yola kapılır .../ eğer tüm canlıların varsa .../”

Burada 6. satırda *münemek* ve *çulayu sözlemek* geçer. Yazarlar ilk kez burada karşılaşılan **çulayu* sözüne değinirken doğru olarak *çulvu sözle-* ibaresinin varlığına da yer verirler:

“**çulayu sözlemek:** Çince 誹謗 ‘iftira etmek’e denk gelir. Bu tür ifade Uygurca Budist metinlerde daha çok *çulvu sözle-* şeklinde geçer. Ama birinci kelime açık şekilde *cwl’yw* olarak yazılmıştır, *çulayu* olarak okursak yanlış olmaz, kelimenin kökü *çul* olmalı” (Zhang & Aydar, s. 349).

Ancak Uygurcada şu ana kadar yayımlanmış metinlerde *çulayu sözle-* diye bir ibare yoktur, bu tür bir okuyuşu destekleyecek *çul*

diye bir isim kökü olmadığı gibi *çula-* diye bir fiil de yoktur. Yukarıda yer verdiğim örneklerde de görüleceği üzere *çulvu- sözle-* ile *çulvu sav sözle-* Uygurcada iyi bilinir. O halde buradaki **çulayu* yerine *çwl'vw* şeklinde transliterasyonlayıp *çul{'}vu* okumak, burada fazla yazılmış bir *elif* düşünmek ve *ye* harfini de ve yorumlamak uygun olacaktır. Böylelikle Uygurcada görülen *münemek* ve *çulvu* sözlerine birer örnek daha katmış oluruz: **[ayıgla]mak münemek çulvu sözlemek** Zhang&Aydar2023.

SONUÇ: Eski Uygurcanın söz hazinesi, en son metin bulunana, en son metin yayımlanana kadar tamamlanamayacaktır. Hiç bir tarihî dil için bu konu kapanmayacağına göre Eski Uygurcaya ait bulunan her yeni fragman eski ve eksik bilgilerimizi düzeltmeye, tamamlamaya devam edecektir.

*JW: Kelimelerin Almanca karşılıklarında Wilkens 2021'den yararlandığımda bu tür bir kısaltma ile gösterdim.

Kaynaklar ve Kısaltmalar

- AbitakiTK : Karaayak, Tümer, *Eski Uygurca Abitaki Metinlerinin Sözcük Varlığı*, Ankara 2021.
- AYS III : Ölmez, Mehmet, *Altun Yaruk III. Kitap (= 5. Bölüm)*, Ankara 1991.
- AYS IV : Tokyürek, Hacer, *Altun Yaruk Sudur. IV. Tegziñç (Karşılaştırmalı Metin Yayını)*. Ankara 2018.
- AYS X : Gulcalı, Zemiire, *Altun Yaruk Sudur. X. Kitap (Metin - Türkiye Türkçesine Aktarımı - Çince Metinle Karşılaştırmalı Açıklamalar - Sözlük - İkilemeler Dizini)*. Ankara, 2021.
- Bodhic : Raschmann, Simone-Christiane & Peter Zieme, "Ein Bodhicaryāvatārā-Kommentar in alttürkischer Überlieferung." *Altorientalische Forschungen* 12 (1985): 309-318.
- BT 2 : Röhrborn, Klaus, *Eine uigurische Totenmesse. Text, Übersetzung, Kommentar*. Berlin, 1971.
- BT 3 : Tezcan, Semih, *Das Insadi-Sūtra*. Berlin, 1974.

- BT 8 : Kara, Georg, & Peter Zieme, *Die uigurischen Übersetzungen des Guruyogas „Tiefer Weg“ von Sa-skya Paṇḍita und der Mañjuśrīnāmasaṃgīti*. Berlin, 1977.
- BT 9 : Tekin, Şinasi, *Maitrisimit nom bitig. Die uigurische Übersetzung eines Werkes der buddhistischen Vaibhāṣika-Schule*. Kısım 1-2. Berlin, 1980.
- BT 13 : Zieme, Peter, *Buddhistische Stabreimdichtungen der Uiguren*. Berlin, 1985.
- BT 20 : Zieme, Peter, *Vimalakīrtinirdeśasūtra. Edition alttürkischer Übersetzungen nach Handschriftfragmenten von Berlin und Kyoto*. Turnhout, 2000.
- BT 23 : Zieme, Peter, *Magische Texte des uigurischen Buddhismus*. Turnhout, 2005.
- BT 25 : Wilkens, Jens, *Das Buch von der Sündentilgung. Edition des alttürkischbuddhistischen Kṣanti Kılguluk Nom Bitig*. Turnhout 2007.
- BT 26 : Kasai, Yukiyo, *Die uigurischen buddhistischen Kolophone*. Turnhout, 2008.
- BT 28 : Yakup, Abdurishid, *Prajñāpāramitā literature in Old Uyghur*. Turnhout, 2010.
- BT 33 : Oda Juten, *A Study of the Buddhist Sūtra Called Säkiz Yükmäk Yaruk or Säkiz Törlügin Yarumış Yaltrimış in Old Turkic*. Turnhout, 2015.
- BT 37 : Wilkens, Jens, *Buddhistische Erzählungen aus dem alten Zentralasien: Edition der altuigurischen Daśakarma-pathāvadānamālā*. Turnhout, 2016.
- BT 38 : Kasai Yukiyo & Hirotoşi Ogihara, *Die altuigurischen Fragmente mit Brāhmī-Elementen*. Turnhout, 2017.
- BT 50 : Kara, György, Peter Zieme & Lilia Tugusheva, *Avalokiteśvara-Sūtras. Edition altuigurischer Übersetzungen nach Fragmenten von Berlin und St. Petersburg*. Turnhout 2022.
- Clauson, Sir Gerard, *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish*. Oxford 1972.
- DLT : Kaşgarlı Mahmud, *Dîvânu Lugâti't-Türk. Türk Dilinin İlk Sözlüğü*, Türkçesi: Mustafa S. Kaçalın; dizini hazırlayan: Mehmet Ölmez, İstanbul: Vakıfbank Kültür yayınları.

- DTS : Nadelyaev, V. M. ve bşk., *Drevnetyurkskiy slovar* '. Leningrad, Akademiya Nauk SSSR, 1969.
- Oba, Emin, *Kazakçanın Tarihî Türk lehçelerine Göre Sözcükleri, Açıklamalı Sözlük*, Almatı 2021.
- ETŞ : Arat, Reşid Rahmeti, *Eski Türk Şiiri*. Ankara 1965.
- FE : Edgerton, Franklin, *Buddhist hybrid Sanskrit. Grammar and dictionary*. Vol. I: *Grammar*. Vol. II: *Dictionary*. New Haven 1972.
- HamKP : Hamilton, James, *Manuscripts ouïgours de Touen-Houang. Le conte bouddhique du bon et du mauvais prince en version ouïgoure*. Paris 1971.
- HT III : Ölmez, Mehmet, und Klaus Röhrborn, *Die alttürkische Xuanzang-Biographie III. Nach der Handschrift von Paris, Peking und St. Petersburg sowie nach dem Transkript von Annemarie v. Gabain hrsg., übersetzt und kommentiert*. Wiesbaden 2001.
- HT IV : *Die alttürkische Xuanzang-Biographie IV. Nach der Handschrift von Paris sowie nach dem Transkript von A. v. Gabain*. Hrsg., über. u. komm. von Ablet Semet, Mehmet Ölmez und Klaus Röhrborn. Wiesbaden 2022.
- HT V : Siglinde Dietz, Mehmet Ölmez, Klaus Röhrborn, *Die alttürkische Xuanzang-Biographie V*, Wiesbaden 2015.
- HT VII : Röhrborn, Klaus, *Die alttürkische Xuanzang-Biographie VII. Nach der Handschrift von Leningrad, Paris und Peking sowie nach dem Transkript von Annemarie v. Gabain hrsg., übersetzt und kommentiert*. Wiesbaden 1991.
- HT VIII : Röhrborn, Klaus, *Die alttürkische Xuanzang-Biographie VIII. Nach der Handschrift von Paris, Peking und St. Petersburg sowie nach dem Transkript von Annemarie v. Gabain hrsg., übersetzt und kommentiert*. Wiesbaden 1996.
- HT IX : Aydemir, Hakan, *Die alttürkische Xuanzang-Biographie IX. Nach der Handschrift von Paris, Peking und St. Petersburg sowie nach dem Transkript von Annemarie v. Gabain ediert, übersetzt und kommentiert*. Band 1-2. Wiesbaden 2013.
- Huast : Özbay, Betül, *Huastuanıft, Manihaist Uygurların Tövbe Duası*, Ankara 2014.
- İM : Aptullah Battal, *İbnü-Mühennâ Lûgati*, İstanbul 1934.

- JW : Wilkens, Jens, *Handwörterbuch des Altuigurischen. Altuigurisch - Deutsch - Türkisch / Eski Uygurcanın El Sözlüğü. Eski Uygurca - Almanca - Türkçe*, Universitätsverlag Göttingen 2021.
- Koç, Kenan, Ayabek Bayniyazov, Vehbi Başkapan, *Kazak Türkçesi - Türkiye Türkçesi Sözlüğü*, Ankara 2021.
- KB İndeks : Arat, Reşid Rahmeti, *Kutadgu Bilig, III, İndeks*, Yay. K. Eraslan, O. F. Sertkaya, N. Yüce, İstanbul 1979.
- Kitİd : Caferoğlu, Ahmet (çev.), *Kitâbü'l-İdrâk li Lisâni'l Etrâk, Abû Hayyan*, İstanbul 1931.
- M I : Le Coq, Albert von, *Türkische Manichaica aus Chotscho I*. Berlin 1912.
- OTWF : Erdal, Marcel, *Old Turkic word formation. A functional approach to the lexicon*. cilt 1-2. Wiesbaden 1991.
- ShoAbhi : Shōgaito Masahiro, *Uigurubun Abidaruma ronsho no bunkengakuteki kenkyū. Uighur Abhidharma texts: A philological study*. Kyōto 2008.
- ShoRosia : Shōgaito Masahiro, *Roshia shozō uigurugo bunken no kenkyū - Uiguru monji hyōki kanbun to uigurugo butten tekisuto - . Uighur manuscripts in St. Petersburg. Chinese texts in Uighur script and Buddhist Uighur texts*. Kyōto 2003.
- Tezcanİndeks : Tezcan, Semih, “Kutadgu Bilig Dizini Üzerine”, *TTK Belleten*, XLV. 2, Nisan 1981, sayı 178: 23-78.
- Tot : Zieme, Peter, und György Kara, *Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109)*. Budapest 1979.
- TT I : Bang, W. und A. von Gabain, *Türkische Turfan-Texte (I)*, Berlin 1929.
- TürkmTSöz : *Türkmençe-Türkçe Sözlük*, T. Tekin başkanlığında, Z. Ölmez, E. Ceylan, S. Eker ile birlikte, Ankara 1995.
- Türkmen Diliniñ Düşündirişli Sözlügi : Türkmen diliniñ düşündirişli sözlügi*. İki tomluk. II tom. K-Z – Aşgabat: Ylym, 2015.
- Yudahin, K. K., *Kırgız Sözlüğü II*, Çev. A. Taymas, Ankara 1948.
- Yudahin, K. K., *Kirgizsko-russkiy slovar*, Moskva 1965.

Zhang & Aydar: 张铁山 阿依达尔·米尔卡马力 Zhang Tieshan & Ayidaer Mierkamali, 敦煌研究院舊藏一葉《妙法蓮華經玄贊》寫本殘片研究 “A Fragment of Commentary on Saddharmapundarika-Sutra Written in Old Uygur from Dunhuang Academy Collection”, 敦煌吐魯番研究 *Journal of the Dunhuang and Turfan Studies*, 2023, vol. XXII: 345-351.